

Är medborgarrätt rätt?

Vad skall en svensk medborgare själv få bestämma över? Denna fråga har fått förnyad aktualitet sedan Ingvar Carlsson sökt lansera ordet medborgarrätt som ett socialdemokratiskt ord i den politiska debatten.

I ett uppmärksammat tal inför LO-kongressen ställde Ingvar Carlsson begreppet medborgarrätt mot äganderätten och menade att den förra går före den senare. Förutom att han därmed gav nytt bränsle åt socialiseringsdiskussionen lyckades han också åstadkomma en ordentlig begreppsmässig förvirring.

För många torde begreppet medborgare och medborgarrätt snarast vara förknippat med högerledares inlägg rörande värdet av självständiga medborgare för en väl fungerande demokratisk utveckling. Många förknippar säkert uttrycket medborgarrätt med Jarl Hjalmarsons engagerade plädering för ett samhälle av egendomsägande svenskar. Alltså en äganderätt där väl Schweiz ligger närmast som nutida exempel. För Jarl Hjalmarson och hans många likatänkande är det en självklarhet att i medborgarrätten ingår äganderätten som en väsentlig del.

Men Ingvar Carlsson ställde medborgarrätten och äganderätten mot varandra. Medborgarrätten tar alltid över äganderätten. Syftet med övningen synes vara ett hos socialdemokratin känt behov att på kvasifilosofiska grunder rättfärdiga det faktum att den socialistiska riksdagsmajoriteten med ett par rösters övervikt i Sveriges riksdag berövar flera miljoner pensionssparare en del av deras egendom.

Som sådan är övningen ytterligt oroande. Är statsministern beredd att på filosofiska grunder rättfärdiga den sken gångsskatten så måste han ju tycka att det

är alldeles i sin ordning om en s-märkt riksdagsmajoritet fortsätter att socialisera enskild egendom i Sverige.

Vad omfattar medborgarrätten?

Ingvar Carlssons resonemang väcker ytterligare frågeställningar. Om han inte anser att äganderätten är en del av medborgarrätten, vilka rättigheter anser han då ingår i medborgarrätten? Är det uteslutande den nog så väsentliga rättigheten att i hemliga val vart tredje år få vara med och bestämma vilka politiska partier och därmed personer som i regeringsställning skall leda riksstyret under mandatperioden?

Är medborgarrätten i Ingvar Carlssons och socialdemokratiens tappning uteslutande denna politiska rättighet eller finns det några fler rättigheter som socialdemokratin tillerkänner medborgarna?

Frågan är central för att förstå vilken typ av samhälle som hägrar för de socialdemokratiska ideologerna. I själva verket är det ju så, att socialdemokraterna i regeringsställning steg för steg för det svenska samhället i en riktning där medborgarrätt just kommer att innebära rösträtt vart tredje år. Livsområde efter livsområde har förts in under det offentligas domvärjo. Medborgarnas inkomster dras in till staten och delas ut i form av offentliga nyttigheter. Svensken har inte längre någon valfrihet i fråga om så väsentliga livsområden som barnomsorg, skola, sjukvård, äldreomsorg. Här dominerar de offentliga monopolerna och politikerna bestämmer.

Svensken får fortfarande välja tandkräm, video, bil och utlandsresa. På de centrala utbildnings-, vård- och omsorgsområdena får han bara "vara med och be-

stämman" vart tredje år eller kanske i bästa fall i någon samrådsgrupp.

Det är en intressant sidoeffekt av socialdemokratisk politik att vi svenskar stimuleras till att bli "pryltillvända". På dessa områden tilltros vi valmöjligheter och självbestämmande, men inte när det gäller långt väsentligare livsområden.

Självbestämmande eller inflytande?

Lars Werner, vpk-ledaren, har i en debattartikel i Dagens Nyheter utomordentligt väl fångat upp vad debatten handlar om. I den säger han att han och Ingvar Carlsson ju är överens: Vi vill ju båda att folk skall ha inflytande!

Ja, Ingvar Carlsson i likhet med Lars Werner vill säkert att medborgaren skall

ha inflytande men vill han till skillnad från Lars Werner att svensken också skall ha rätt till självbestämmande? Det vill säga rätt till sin inkomst, rätt till sin egendom, rätt att själv bestämma över — inte bara vart tredje år ha inflytande över — väsentliga livsområden? Anser Ingvar Carlsson att det bör sättas gränser för det offentliga maktutövning till fromma för den enskildes fri- och rättigheter? Det är detta som är den stora skiljelinjen i svensk politik mellan socialism och borgerligt tänkande. Och det är om detta spörsmål den politiska striden framför allt bör handla.

Ingvar Carlsson bör inför 1988 års val avkrävas besked om hur han ser på "medborgarrätten". Han har själv lanserat begreppet som sitt eget. Låt honom nu definiera dess innehåll!